

Τα τείχη, σίγουρα από τις αρχαιότερες κατασκευές του ανθρώπου αν όχι η αρχαιότερη. Τα τείχη αρχικά όριζαν ένα χώρο που το θεωρούσαμε ως «δικό μας» και κράταγαν απ' έξω η τους «άλλους» η κάτι άλλο. Ουσιαστικά μπορούμε να πούμε ότι τα τείχη είναι η άμεση προέκταση της έννοιας της ιδιοκτησίας που, με τη σειρά της, αντανακλά ακόμα και τη σχέση μας με το χώρο και το χρόνο. Όταν η ίδια η έννοια της φυσικής ύπαρξης ορίζει ότι δυο όντα δεν μπορούν ταυτόχρονα να βρίσκονται στην ίδια ακριβώς θέση, τότε, με κάποια έννοια, όχι μόνο υψώνονται τείχη παντού αλλά γινόμαστε οι ίδιοι τείχη ο ένας απέναντι του άλλου. Τα τείχη διαγραφούν την έννοια της διαχωριστικής γραμμής όπου και όπως τη βρίσκουμε. Είναι από τη μια ένα εμπόδιο, κρατώντας απ' έξω τα όσα δεν θέλουμε, κάτι που λέει «όχι» δηλαδή, και από την άλλη είναι κάτι που περικλείει μια κατάσταση που μας είναι ευχάριστη και οικεία, αντιμετωπίζοντάς την προστατευτικά, ως κάτι το θετικό. Από τη πλασματική μεμβράνη του μικροσκοπικού κυττάρου μέχρι το Μέγα Σινικό Τείχος, αυτό που διαχωρίζει τη μια ύπαρξη από την άλλη, το ένα περιβάλλον από το άλλο, η τη μια κατάσταση από την άλλη είναι ουσιαστικά ένα τείχος. Τα τείχη αυτά, τα υλικά, τα εξωτερικά θα μπορούσαμε να λέμε, είναι ευδιάκριτα και ο ρόλος που διαδραματίζουν εξίσου ευδιάκριτος. Μήπως όμως τα «εξωτερικά» αυτά τείχη δεν είναι άλλο από τη προβολή στον έξω κόσμο «εσωτερικών» τειχών που βρίσκονται μέσα μας και που τελικά ορίζουν τη σχέση μας με το σύνολο της ύπαρξης, η τουλάχιστον με το απειροελάχιστο τμήμα της που εμείς αντιλαμβανόμαστε. Προκειμένου να υψώνουμε ένα τείχος απέναντι σε κάποιον η κάποιους άλλους ανθρώπους, ζώα η φυσικά φαινόμενα, προϋπόθεση είναι να υπάρχει ένα νοητό τείχος μέσα μας που ορίζει τον εκάστοτε «άλλον» ως εχθρό, η τουλάχιστον ως κάτι που δεν μπορεί και δεν πρέπει να συνύπαρξη μαζί μας στον ίδιο χώρο. Τα τείχη αυτού του τύπου, όπως αυτά που βρίσκονται γύρο από μια πόλη, έναν οικισμό, η ένα σπίτι ξεκινάν με την προϋπόθεση ότι όσοι και οτιδήποτε βρίσκονται έξω από αυτά αποτελούν μια εν δυνάμει απειλή για αυτούς που βρίσκονται εντός. Τα τείχη, σε αυτή την περίπτωση, σε μια πρώτη φάση, δίνουν χρόνο στους από μέσα να εξετάζουν το κατά πόσον είναι όντως μια απειλή η όχι. Ταυτόχρονα όμως, δίνουν επιπλέον τη δυνατότητα σε κάποιους, συνήθως λίγους, από τη μέσα πλευρά να ελέγχουν το αφήγημα σχετικά με τα όσα γίνονται απ' έξω με ένα τρόπο που εξυπηρετεί τους δικούς τους στόχους. Στόχοι που συχνά δεν ταυτίζονται με αυτούς του συνόλου των από μέσα. Σε αυτή την περίπτωση το τείχος λειτουργεί διευκολύνοντας μια πλάνη.

Αυτή την εποχή, δυστυχώς βλέπουμε να υψώνονται όλο και περισσότερα τείχη και, πιο συγκεκριμένα, συχνά απέναντι σε ανθρώπους που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν το φυσικό τους χώρο διαβίωσης για διάφορους λόγους. Κάποιοι εξαιτίας πολεμικών συρράξεων, κάποιοι λόγω φυσικών καταστροφών, και άλλοι πάλι επειδή απλούστατα δεν έχουν καμιά

δυνατότητα βιοπορισμού στον τόπο όπου γεννήθηκαν. Η αντίθετη έννοια αυτής, του τείχους, είναι αυτή του ανοίγματος. Το άνοιγμα αντιπροσωπεύει την ελεύθερη διάβαση, τη δυνατότητα να πορευτούμε προς μια κατεύθυνση, η ακόμα, προς όλες τις κατευθύνσεις χωρίς περιορισμούς. Οι άνθρωποι που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν το δικό τους χώρο αναζητώντας μια καλύτερη ζωή, όπως είναι οι μετανάστες, η οι πρόσφυγες, κατά κανόνα έχουν περικυκλωθεί από τόσο πολλά τείχη διαφόρων λογίων, που αυτά καθιστούν ανέφικτη μια υποφερτή (ποσό μάλλον ευχάριστη) ζωή. Σε ολόκληρο τον κόσμο βλέπουμε όλο και περισσότερους ανθρώπους να αναγκάζονται να μεταναστεύουν και να ζητήσουν άσυλο ακόμα, σε τόπους πολύ μακρινούς και διαφορετικούς από το δικό τους φυσικό περιβάλλον. Όταν ένας άνθρωπος, στον ίδιο τον τόπο του, εγκλωβίζεται από τόσα τείχη που καθιστούν τη ζωή του δυσβάσταχτη, είναι εντελώς φυσικό ότι θα επιδιώξει να βρει, με όποιον τρόπο μπορεί, κάποια διέξοδο και κάποιον τρόπο να μεταβεί σε οποιοδήποτε άλλο τόπο όπου τουλάχιστον πιστεύει και ελπίζει ότι θα μπορέσει να ζήσει πιο ελεύθερα. Κανένας άνθρωπος δεν εγκαταλείπει τον τόπο του χωρίς να υπάρχει ένας πολύ σοβαρός λόγος. Δυστυχώς όμως οι άνθρωποι αυτοί συνήθως προσκρούουν πάνω σε ένα τείχος άρνησης και απόρριψης. Εδώ κάποιοι άλλοι άνθρωποι, αυτοί που ήδη βρίσκονται στο περιβάλλον που οραματίζονται οι κατατρεγμένοι ως ο πιθανός χώρος της νέας τους ζωής, προσκολλημένοι σε ένα αφήγημα που βλέπει τους απ' έξω ως απειλεί, απλώς τους κλείνουν την πόρτα και οχυρώνονται πίσω από ένα τείχος «εξωτερικού» τύπου. Το τείχος αυτό βέβαια δεν είναι άλλο από την άμεση προέκταση του «εσωτερικού» τους τείχους, το οποίο δεν αφήνει να δουν την πραγματική κατάσταση αυτών των ανθρώπων που τόσο απερίσκεπτα έχουν απορρίψει.

Ιδιαίτερα στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια, τα περισσότερα κράτη έχουν υιοθετήσει πολιτικές και έχουν ψηφίσει νομοσχέδια που ουσιαστικά λειτουργούν ακριβώς έτσι, ως τείχη απέναντι σε αυτούς τους ταλαιπωρημένους ανθρώπους. Με αυτό τον τρόπο τα τείχη αυτά αφαιρούν, και απο τις δυο πλευρές, τη δυνατότητα να υπάρξει έστω κάποια επαφή που θα βοηθούσε στο να διαμορφωθεί μια πραγματική αντίληψη σχετικά με το ποιος είναι ο «άλλος» και ποιες είναι οι ανάγκες του, ποιες είναι οι δυνατότητές του, ποια είναι τα οράματα του, σε τι ελπίζει, και βέβαια ποια είναι η υποχρέωση η δική μας απέναντί του. Μια υποχρέωση που κανονικά απορρέει από την ίδια την ανθρώπινή μας φύση. Τα τείχη δυστυχώς, σε αυτή την περίπτωση, γίνονται το κυριότερο εργαλείο αυτών που τα υψώσανε προκειμένου να ελέγχουν και συχνά να διαστρεβλώνουν το αφήγημα περί του «άλλου» προς όφελος των δικών τους ιδιοτελών συμφερόντων. Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν είναι ούτε ανάγκη το τείχος να έχει συγκεκριμένη υλική μορφή. Αντιθέτως κάθε φορά που προκύπτει η

έννοια του «εμείς» και «αυτοί», υψώνεται ένα τείχος που λειτουργεί καθοριστικά ανάμεσα στους δυο. Αυτό το τείχος όμως είναι η άμεση προέκταση άλλων εσωτερικών τειχών που, όσο κλείνουν απ' έξω άλλους ανθρώπους και άλλα πράγματα, τόσο κλείνουν και εγκλωβίζουν μέσα σε ένα όλο και μικρότερο χώρο αυτούς που τα υψώνουν.

Βέβαια, παρόλο που αυτή η συγκεκριμένη αναφορά σε τείχη τα δείχνει ως κάτι το αρνητικό, και όντως είναι στη προκειμένη περίπτωση, δεν μπορούμε να πούμε ότι τα τείχη είναι σε κάθε περίπτωση κάτι το αρνητικό. Τα τείχη, εκτός των άλλων αντιπροσωπεύουν επιλογές..... Προκειμένου να λέμε ναι σε κάτι, λέμε όχι σε κάτι άλλο.... Ο άνθρωπος, ως το ζώον με την ευρύτερη και πιο ανεπτυγμένη νοημοσύνη, αντιμετωπίζει μια μεγάλη πληθώρα επιλογών σε κάθε περίπτωση της ζωής του, αλλά οι επιλογές αυτές δεν είναι άπειρες στον αριθμό. Επίσης η ικανότητα κρίσης του, παρόλο που διαφέρει έως και σημαντικά από άνθρωπο σε άνθρωπο, είναι ωστόσο και αυτή περιορισμένη. Η πορεία του μέσα από τη ζωή αποτελείται από ένα διάλογο, μια πλοκή, και ενίοτε μια πάλη ανάμεσα στις επιθυμίες του και στην κρίση του. Σε όλη αυτή την πορεία συναντάμε τείχη και ανοίγματα που φανερώνονται ανάλογα με τη φύση του κάθε ανθρώπου και που καθορίζουν αυτό που λέμε την «τύχη» του που απορρέει από αυτήν. Ήδη από την αρχαιότητα, σε διάφορους πολιτισμούς ανά τον κόσμο, έχει απεικονιστεί αυτή η διαδικασία με το σύμβολο του λαβυρίνθου. Ο λαβύρινθος, ανάλογα με τον πολιτισμό στο οποίο το βρίσκουμε παίρνει διάφορες μορφές. Σε κάποιες περιπτώσεις το συναντάμε ως μονόκλωνος και συνεπώς ως μια μνητική διαδρομή προς το κέντρο του είναι μας και στη συνέχεια ως μια αντίστροφη διαδρομή προς τα έξω με αφετηρία την πραγματική μας φύση που, μέσω της προς τα μέσα διαδρομής του λαβυρίνθου, έχει αποκαλυφθεί. Σε άλλες περιπτώσεις το συναντάμε ως πολύκλωνος η *maze* όπως αλλιώς λέγεται. Εδώ, σε αντίθεση με το μονόκλωνο Λαβύρινθο, που δείχνει μια και μόνο μνητική διαδρομή, το *maze* φανερώνει μύριες πιθανές διαδρομές, αποκαλύπτοντας έτσι μια πληθώρα επιλογών. Και στις δυο περιπτώσεις ο Λαβύρινθος αποτελείται από τείχη και ανοίγματα όπως ακριβώς η ίδια η ζωή. Ίσως αυτό που καθορίζει πιο πολύ από οτιδήποτε άλλο την τοποθέτηση των τειχών και των ανοιγμάτων στο προσωπικό Λαβυρίνθου του καθενός μας είναι το σύνολο των επιθυμιών μας. Μέσα στον κάθε άνθρωπο υπάρχουν μύριες επιθυμίες, συχνά αντιφατικές, που ανταγωνίζονται η μια την άλλη για μια θέση πιο κοντά στην επιφάνεια της συνειδητότητάς μας. Δηλαδή ενδεχομένως πιο κοντά στην εκπλήρωση. Συνήθως δεν αντιλαμβανόμαστε την ύπαρξη όλων αυτών των επιθυμιών καθώς όπως ειπώθηκε, βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια της συνειδητότητας. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και ότι δεν επηρεάζουν ποικιλότητος της επιλογές μας και την πορεία της ζωής μας. Αυτές είναι που σε μεγάλο βαθμό απαρτίζουν τα

τείχη του προσωπικού λαβυρίνθου του καθενός μας. Συχνά όμως κάποιος μπορεί να επιθυμεί 2 η περισσότερα πράγματα που η μια επιθυμία αντικρούει την άλλη η τις άλλες με αποτέλεσμα να προκαλέσουν τον διχασμό και ένα μπλοκάρισμα ακόμα σε έναν άνθρωπο. Σε αυτή την περίπτωση, εάν ψάξει πιο βαθιά στον εαυτό του, συνήθως θα βρει ότι πίσω από την κάθε επιθυμία η την κάθε δέσμη επιθυμιών, υπάρχει τελικά μια που βρίσκεται πιο βαθιά μέσα του και που αυτή γεννάει τις άλλες. Τότε, εστιάζοντας την προσοχή του σε αυτήν, σταδιακά θα ατονήσουν οι άλλες, αφού δεν είναι παρά μόνο οι προεκτάσεις της και περικλείονται μέσα σε αυτήν. Εάν ψάξει πιο βαθιά ακόμα θα βρει ότι εντέλει όλες οι επιθυμίες του γεννιούνται από μια που βρίσκεται στο κέντρο του είναι του και που, με το που θα επικεντρωθεί σε αυτήν, οι άλλες χάνουν το νόημά τους και σταδιακά εξαφανίζονται. Τότε μένει μόνος με τη μια αυτή επιθυμία, γίνεται ο ίδιος αυτή την επιθυμία, και κάποια στιγμή του αποκαλύπτεται ότι εντέλει δεν είναι απλώς μια επιθυμία, είναι η ίδια η φύση του από την οποία απορρέουν όλες του οι πράξεις. Όταν και εάν φτάσει ένας άνθρωπος σε αυτό το στάδιο, είναι ελεύθερος πλέον, και για αυτόν δεν υπάρχουν πια τείχη όπως αυτά που συναντάμε εμείς καθώς εγκλωβιζόμαστε μέσα σε αμέτρητα τείχη που εντέλει έχουμε υψώσει οι ίδιοι.

Σύμφωνα με τον μεγάλο μύστη των Σούφι Muhiy'uddin Ibn Arabi που έζησε στη Ισλαμική Ισπανία κατά την διάρκεια του 13ου αιώνα, υπάρχουν 70.000 πέπλα φωτός και σκότους ανάμεσα στη δημιουργία και στην πηγή της. Δήλωσε περαιτέρω ότι αν αυτά τα πέπλα αφαιρούνταν, τότε η ενότητα όλων των όντων όλης της ύπαρξης θα ήταν εμφανής και κανένα μεμονωμένο ον (όπως είμαστε εμείς οι ίδιοι παραδείγματος χάριν) δεν θα μπορούσε να υπάρξει. Αυτά τα πέπλα είναι και αυτά βέβαια μια μορφή τείχους που μας προστατεύει από τμήματα της ύπαρξης που δεν μπορούμε να αντέξουμε να αντιληφθούμε ως μάρτυρες. Σε αυτή την περίπτωση, και μας περιορίζουν και μας προστατεύουν, φανερώνοντας ότι τα όσα φανταζόμαστε ότι είναι η πραγματικότητα εντέλει είναι μια πλάνη, πίσω από την οποία βρίσκεται άλλη μια πλάνη, και πάλι άλλη μια και πάμπολλες ακόμα, μέχρι να φτάσουμε στην απόλυτη αλήθεια όπου δεν υπάρχουν και δεν μπορούν ποτέ να υπάρχουν ούτε τείχη ούτε πέπλα. Υπάρχει θέση για μας εκεί; Και αν ναι ποια είναι;